

הלכות ומנהגים לחג הפסח שנת תשפ"א

ערב פסח שחל בשבת

בשנה זו, שנת תשפ"א חל ליל הסדר במוצאי שבת, הדבר מחייב היערכות שונה במקצת משאר השנים בימים שקודם החג. להלן נביא סדר הדברים לשנה זו

יום ששי, י"ג בניסן, ערב שבת קודש

תפילת שחרית

(יב) תפילת שחרית מתפללים כרגיל בכל יום (ואין צריך להשכים כבכל ערב פסח), אומרים 'מזמור לתודה' וכן 'למנצח' (ואין אומרים תחנון כבכל חודש ניסן).

מצות שריפת חמץ

(ג) שורפים את כל החמץ שאין לו צורך לאכילתו בערב שבת ובשבת קודש. זמן שריפתו הוא קודם סוף שעה חמישית, שהוא עד שעה 11:30, כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים לבער מאוחר (סי' תמר ס"ב ומשנ"ב).

(יד) אחר שריפת החמץ אין אומרים 'כל חמירא' וכו', כיון שצריך לאכול החמץ בליל וביום שבת. אולם תפילת 'יהי רצון' שאומרים אחר שריפת החמץ, אומרים היום.

מכירת החמץ לנכרי

(טו) נחלקו הפוסקים אם לסיים המכירה לנכרי עד סוף זמן ביעור ושריפת חמץ כבכל השנים (שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' רה) או שאפשר גם יותר מאוחר, סמוך יותר לכניסת השבת (שו"ת אמרי יושר ח"א סי' קמו, דעת תורה סי' תמד), ונוהגים למכור החמץ לנכרי לפני סוף זמן הביעור. ובריעבד אם שכח למכור לנכרי, יכול למכור לו גם אח"כ. (טז) בשטר המכירה לנכרי יש לציין שהשנה המכירה היא על יום אחד יותר מבכל שנה, דהיינו בא"י לתשעה ימים ובהו"ל לעשרה ימים. וכן יש לציין שהחמץ שמשאירים לסעודות שבת אינו נכלל בכלל המכירה.

אכילת חמץ בערב שבת אחר זמן שריפת חמץ

(יז) בספר מקור חיים כתב שאין לאכול ולא להאכיל לקטנים חמץ ביום ששי אחר זמן שריפת החמץ, כמו בכל שנה, וכן נוהגים בכמה מקומות. אולם מנהג רוב העולם שלא להחמיר בזה (עי' ביאור"ל סי' תמד ד"ה ומשיירין, שו"ת מנחת אלעזר ח"א סי' נט).

אפיית מצות מצוה

(יח) אופים מצות מצוה בערב שבת אחר חצות (שו"ע סי' תנח), זכר לשאר שנים (משנ"ב סק"ו).
(יט) בשעת האפיה אין צריך לומר 'כל הפירורים יהיו הפקור', כיון שהחמץ עדיין אינו אסור. אולם יזהרו אחר האפיה לרחוץ כל הכלים מהעיסה הדבוקה בהם וכן לאסוף כל הפירורים ולנקות מקום האפיה משירי עיסה ולבער הכל לפני השבת.

שבת פר' ויקרא

(א) מקדימים את דרשת שבת הגדול לשבת זו, כיון שעיקר ענין הדרשה להורות לציבור ההלכות ועניני החג שיוכלו להכין הכל כראוי לפני החג (מנהגי מהרי"ל, א"ר ובמשנ"ב סי' תל סק"ב).

(ב) בתפילת ערבית במוצשב"ק זו אומרים 'ויהי נועם' 'ואתה קדוש', כיון שלא מצינו איסור מלאכה בערב שבת י"ג בניסן, והיא ככל ערב שבת.

יום חמישי, י"ב בניסן

תענית בכורים

(ג) השו"ע מביא בזה ב' דעות, י"א שמתענים ביום חמישי, וי"א שאינם מתענים כלל. והרמ"א מכריע לנהוג כסברא הראשונה שמתענים ביום חמישי (סי' תע ס"ב).
(ד) הנוהגים לפטור עצמם מהתענית ע"י סיום מסכתא או שאר סעודת מצוה, יעשו כן ביום חמישי.

מים שלנו, נקיון הבית

(ה) מבעוד יום סמוך לבין השמשות, הולכים לשאוב מים שלנו לאפיית מצות מצוה מחר.
(ו) יש לגמור את נקיון כל הבית והחדרים מחמץ עד זמן בדיקת חמץ, כמו שנוהגים בכל שנה, כמו שמובא ברמ"א (סי' תלג סי"א, משנ"ב סקמ"ו).

מצות בדיקת חמץ

(ז) בערב, אור ליום ששי, י"ג בניסן, בודקין את החמץ לאור הנר.
(ח) זמן הבדיקה מיד בתחילת הלילה, אחר צאת הכוכבים [אחר תפילת ערבית בציבור]. וכל דיני בדיקת חמץ, כאיסור אכילה ומלאכה קודם הבדיקה נוהגין גם בשנה זו.
(ט) קודם הבדיקה מברכים 'על ביעור חמץ' כבכל שנה. ואחר הבדיקה אומרים 'כל חמירא' וכו', ומבטלים החמץ שאינו ידוע, שלא נמצא בבדיקה.
(י) החמץ שמצא, שבעתו לשרפו למחר, וכן החמץ שמשירר לסעודות שבת, יצניע במקום שמור היטב.
(יא) אחר הבדיקה יזהר לאכול חמץ רק במקום מיוחד, ונכון שלא ישב אז על גבי כסאות שיש בהם חריצים, ואחר כל אכילה ינער בגדיו ויאסוף כל הפירורים.

[השנה שנת תשפ"א, עוברים הלילה לשעון קיץ, דהיינו שמזיזים השעון שעה אחת קדימה, משעה

2:00 לשעה 3:00]

מלאכה, תספורת ונטילת צפרניים

כ) מותר לעשות מלאכה לצורך שבת ויום טוב גם אחר חצות, כמו כיבוס, תפירה ותיקוני בגדים וגיהוצם. וכן מותר להסתפר וליטול צפרניים כל היום (סי' רנא ס"ב ובמשנ"ב סק"ז, שערי תשובה סוף סי' תמד בשם כנה"ג ומח"ב. ביאור"ל סי' תסח ד"ה מחצות).

הגעלת כלים

כא) מותר להגעיל כלים במשך כל היום, ולא הזכירו הפוסקים להחמיר אטו שאר שנים רק בביעור חמץ, וי"א גם במכירת החמץ לנכרי, אבל לא בשאר דברים (מבית לוי קובץ יח).

כב) מי שיש לו בפיו סתימות, כתרים וגשרים או טבעות שיניים, יש לו ליזהר לא לאכול חמץ חם או חריף משעה 10:12 שהוא מעת לעת לפני סוף זמן אכילת חמץ בשבת בבוקר.

הכנות לשבת קודש

כג) הפת שמכנינים לסעודת השבת מניחים במקום שמור (לא במטבח הפסח), ארוז היטב. ונוהגים שיהיו לחמניות קטנות אישיות (בשיעור כביצה) לכל אחד, שלא יצטרכו לפרוס חלה, פעולה הגורמת לפירורים.

כד) אין מבשלים לשבת מאכלי חמץ שדרכו לידבק בכלים. כי יצטרך להדיח הכלים אחר האכילה ונמצא שמדיחם בשבת שלא לצורך שבת (סי' תמד ס"ג ומשנ"ב סקי"א). ולכן נוהגים שלא משאירים שום תבשיל של חמץ לשבת, לא אטריות ולא קוגל חמץ וכדו' (רק פת לסעודות השבת, ומיני מזונות אם ירצה).

כה) מעיקר הדין אפשר לכתחילה לבשל מאכלי השבת שאינם חמץ בכלים של חמץ (קובץ אגרות חזו"א ח"א סי' קפח). ואח"כ יצניע הכלים במקום שאינו משתמש בפסח מבלי להדיחם. אולם אין להניח כלים של חמץ על הפלטה של פסח, וגם להשתמש בשבת בפלטה של חמץ אי אפשר, דהפלטה היא כלי חמץ שצריך להצניעו לפני החג, ואינו יכול להצניעו בשבת לפני זמן האיסור משום שמחובר לחשמל.

כו) וכתבו הפוסקים (משנ"ב שם סקי"ד) שיהיו מאכלי השבת מאכלים של פסח ויבשלום בכלים של פסח, ומניחים אותם על הפלטה או הבלעך של פסח. ומעבירים אותם לכלים חד פעמיים חדשים ולא לתוך כלי חמץ (שעה"צ סי' תמד אות ד').

כז) מותר להכין חמין עם קטניות לאכול לפני סוף זמן איסור חמץ (ערוך השלחן סי' תמ"ד ס"ח), ויכול להניחו על פלטה של פסח על נייר כסף מיוחד תחת סיר זה, ויזהר שלא ישפך מהחמין על הפלטה, ונכון שיניחם בסיר חד פעמי, ויכול לזורקו אח"כ לאשפה.

כח) בשבת גם נוהגים להשתמש במיחם למים חמים של פסח, ורצוי להשתמש בכוסות חד פעמיים.

כט) מכינים את הנרות להדלקת נר שבת וגם את הנרות לליל הסדר במוצשב"ק (להרביק הנרות לפמוטיות ולהבהבן).

ויכין נרות גדולים שידלקו עד אחר הסעודה בליל הסדר. והנוהג להדליק בפתיחות, יכין הפתיחות ג"כ ביום ששי. ל) לפני שבת מדליקים נר נשמה וכדו', שיהיה מצוי לו אש במוצשב"ק לצורך החג.

לא) עורכים את השלחן לשב"ק בכלים חד פעמיים נלא בכלים של חמץ שאין אפשרות לנקותם כראוי, ולא בכלים של פסח כיון שאוכלים שם חמץ. ולא יניחו את הנרות על המפה על השלחן שאוכלים שם חמץ, כיון שאז לא יוכל להוריד המפה מהשלחן.

לב) יש לסדר ביום ששי כל חדרי הבית שיהיו מוכנים לפסח, כולל המטבח, הפלטה, המיחם.

לג) וכן לכתחילה נכון - אם אפשר - לערוך את שולחן הסדר לפני שבת, כדי שיהיה מוכן מיד במוצאי שבת לעריכת הסדר, כדאיתא בשו"ע (סי' תעב ס"א).

לד) כמו כן יש להכין ביום ששי את כל מרכיבי קערת הסדר (צליית הזרוע, גרוד החזרת, בריקת החסה, הכנת מי מלח והחרוסת).

לה) יש להפריש חלה מהמצות, ולפתוח הבקבוקים שיש להם פקקים מתברגים.

לו) יש לכוון את שעון השבת שיהיה מותאם גם לשבת שמשכימין בבוקר וגם לליל הסדר שמסיימים בשעה מאוחרת.

סדר ליל שבת

לז) מקדשין על היין [ואם צריך את הגביע לפסח, יסירו מהשולחן מיד אחרי הקידוש, שלא יהיה עם הפת]. וישתדל לקדש ולאכול בחרר שדולקים בו הנרות.

לח) נהגו בכל הדורות לקיים סעודות השבת באכילת פת חמץ, וכן נכון לנהוג (מבית לוי, קובץ יח עמ' סד).

לט) אלו האנשים שהאוכל נכנס להם בין השינים ואינם יכולים בשום אופן לנקות השינים מבלי שיצא דם, או שיש להם שיניים תותבות שקשה מאד לנקותם אח"כ, עדיף שלא יאכלו חמץ כלל בשבת. ויאכלו מצה שאין יוצאים בה ידי חובת מצה בליל פסח, דהיינו או מצה עשירה, שנעשית מקמח כשר לפסח ונילושה במי פירות, או מצה מבושלת או מצה מטוגנת. דמצה כשירה לפסח אסור לאכול בערב פסח ויש להחמיר גם בליל י"ד.

מ) מי שאין לו לחם משנה של חמץ, בשעת הרחוק יכול לצרף ללחם משנה מצה כשירה לפסח, ויזהר שלא יגעו זה בזה (מבית לוי שם).

מא) מצות מצוה שנאפו בערב שבת, דעת הפמ"ג (סי' תמז א"א סק"א) שאין לטלטלם בשבת משום מוקצה, כיון שאסורים באכילה מדרבנן. משא"כ שאר מצות מותר לטלטלם כיון שראויים לעופות ולכלבים. ומו"ח (הגרמ"ש קליין שליט"א) כתב, דנראה דהפמ"ג איירי כששאר המצות אינם שמורות רק משעת לישה, שאינו יוצא בהם ידי חובת מצה, אבל כשכולם שמורות משעת קצירה שיוצאים בהם ידי חובת מצה, וגם שהמצות מצוה אינן של ערב פסח ממש רק מערב שבת, מודה שאינן מוקצה.

והם מקיימים סעודה שלישית בבשר או רגים או בטעימת פירות ומיני מגדים בשעות אחה"צ, דבשעת הדחק אפשר לסמוך על המקילין דיוצאים ידי ס"ג גם בשאר דברים ולא דוקא בפת (רמ"א ומשנ"ב שם).

(ג) רצוי לאכול ולשתות כל המאכלים והמשקאות של חמץ שבבית עד תומם. וראוי שלא לשייר חמץ רק בצמצום כפי הנצרך לו לאכילה.

(ג) סוף זמן אכילת חמץ ביום שבת קודש הוא בשעה 10:12, ועד אז צריכים לסיים אכילת החמץ.

(ד) אחר סוף זמן איסור אכילת חמץ מותר להמשיך לאכול מאכלים כשרים לפסח בלי ברכה לפנייהם, ואפשר להמשיך בזמירות שבת ולברך אח"כ ברכת המזון (מבית לוי שם עמ' יח).

(ה) אחרי סיום אכילת החמץ מנערים הבגדים שאכל בהם החמץ, ואוספים כל הפירורים מהמפה ומהרצפה ומבערים אותם ע"י השלכתם לאסלה שבבית"כ (ולא לפח האשפה הביתי וגם לא לפח האשפה בחצר המשותף השייך לכל בני החצר, אולם לפח טמון הנמצא ברה"ר מותר להשליך חמץ). וכן ינער הפירורים מהמטאטא לאסלה, ואת המטאטא יצניע עם שאר כלי החמץ. אם נשאר פירורים של חמץ בכלים, שוטפים אותם באמבטיה.

(ו) אחר סוף זמן אכילת חמץ ולפני סוף זמן הביעור, מותר לאסוף החמץ, לפרר ולבער, שאינו מוקצה כיון שראוי לגוי או לכלבים. ואחרי סוף זמן הביעור, החמץ הוא מוקצה ואסור לטלטלו. ואם שכח לטאטא את הבית מותר גם אח"כ דהוי טלטול מן הצד לצורך דבר המותר (מו"ח הגרמ"ש"ק).

(ז) ינקה היטב הפה והשיניים משיירי החמץ, או בידים או במברשת רכה יבשה בלי משחת שיניים, או במתזית מים, ויש ליזהר בכל האופנים שלא יצא דם, וכן יכול לשטוף הפה עם מי פה, וכן עם מים חמים.

(ח) אחר ביעור כל החמץ מהבית, יש לבטל החמץ, ואומרים נוסח "כל חמירא וחמיעא וכו'".

(ט) סוף זמן ביעור וביטול חמץ ביום שבת קודש, הוא בשעה 11:29.

(ס) מותר לסדר הבית אחרי הסעודות, כשכוונתו שיהיה מסודר כעת לכבוד שבת ולא משום הכנה משבת לחג. (סא) אף אלו שחילקו הסעודה בבוקר לשתים, יש להם לאכול תבשיל של פסח או פירות אחר חצות היום, לצאת גם שיטות הפוסקים שאין יוצאים ס"ג קודם חצות היום. (סב) נוהגים לומר סדר ההגדה מ'עבדים היינו' עד 'לכפר על כל עוונותינו' (ס' תל ובמשנ"ב סק"ב).

הכנות לסדר

(ג) אסור להכין שום דבר משבת לחג לפני צאת השבת. וכן אסור לערוך שולחן הסדר לפני צאת השבת. (סד) כן אסור להוציא מהמקפיא מאכלים קפואים כדי שיפשירו עד הלילה, כשאינו רוצה לאכול מהם בשבת.

(מב) לכתחילה יש לקדש במקום שאוכלים הפת. אחרי הקידוש נוטלים ידים, ובוצעים על פת לחם משנה. ויש ליזהר מאד שלא יתפזרו פירורים בבית. ילדים קטנים שאינם יודעים לשמור על כך, נכון שלא לתת להם פת חמץ, ואין ליתן להם מצה מגיל שמבינים סיפור יציאת מצרים, ובזמננו היא גיל קטן מאד. (אפשר לתת להם עוגיות או קרקרים כשר לפסח).

(מג) עצה פרקטית: מכינים על השולחן שתי מפות ניילון, ואחרי אכילת הפת (בוהירות מעל המפה), מורידים המפה עם הפירורים, מנערים הפירורים לתוך האסלה, ואח"כ מכניסים מאכלי השבת ואוכלים אותם ללא חמץ. או שאוכלים הפת על מפיות נייר שעל המפה, ואח"כ אוספים המפיות עם הפירורים ומשליכים לאסלה.

(מד) יש שנוטלים ידים ואוכלים הפת במרפסת הבית ולא בתוך הבית, ואח"כ נכנסים לבית להמשיך בסעודת שבת. ועליהם להיזהר כדלהלן,

(מה) אם מקדש במרפסת ואוכל שם הפת, די בכך שרואים מהמרפסת את מקום האכילה ואפי' דרך חלון, ויכול אח"כ להמשיך ולאכול סעודתו בבית על סמך תחילת הסעודה במרפסת או שדעתו להמשיך הסעודה בתוך הבית (ס' קעח סעי' א-ב).

(מו) ואם מקדש בבית ורוצה לאכול הפת במרפסת ואח"כ לחזור להמשיך סעודתו בבית, צריך שיראה בשעת הקידוש מקום אכילת הפת ושיהיה דעתו לאכול שם (ס' רעג ס"א ובביאוה"ל שם ר"ה וכן עיקר).

(מז) בגמר אכילת הפת מנערים הבגדים ורוחצים הידים. אם נשאר פירורים על המפה או בכל מקום שהוא, אין להשליכם לפח האשפה, רק לבערם ע"י השלכתם לאסלה.

(מח) ואע"פ שבאופנים האמורים יכול להמשיך הסעודה ללא ברכה לפני האוכל כיון שהוא באמצע הסעודה, לגבי ברכת המזון ראוי שיחזור לברך במקום שאכל הפת, או שיאכל מעט פת במקום שהלך לאכול הסעודה (ס' קפד ובמשנ"ב).

סדר יום השבת

(מט) משכימים לתפילת שחרית, ואומרים יוצר לשבת הגדול (פמ"ג ס' תל משב"ז סק"א), ומפטירין 'וערבה' (באר היטב ס' תל סק"א). ואין מאריכין בתפילה, כדי שיהיה שהות לאכול סעודת שבת קודש לפני זמן איסור אכילת חמץ (משנ"ב ס' תמד סק"ד).

(נ) נוהגים לחלק את הסעודה לשתים, דהיינו שמברכים ברכהמ"ז באמצע הסעודה, ומפסיקים קצת (בקימה והליכה ממקום האכילה והמתנה כרבע שעה), ונוטלים שוב ידים לסעודה שלישית וממשיכים הסעודה, ונכון לעשות כן (מג"א, משנ"ב ס' תמד סק"ח).

(נא) ויש שאינם מחלקים את הסעודה, כיון שלדעת השו"ע (ס"א) זמן סעודה שלישית הוא דוקא אחר מנחה,

סדר הקידוש וההבדלה

עו) סדר הקידוש הוא: יקנה"ז, דהיינו: יין, קידוש היום, נר, הבדלה, זמן.

עז) בברכת הנר, יש נוהגים להקריב ב' נרות ולהפרידם אח"כ, ואין בזה משום מכבה, דע"י החיבור לא ניתוסף כח בשלהבת, וע"י הפירוד לא נתמעט, אלא המאור בלבד, ואין איסור בכך (שבט הלוי חלק יא סימן קכח). ויזהר שלא להדביק הנרות זה לזה משום שמא ימרח (משנ"ב סי' תקיד סקי"ח).

עח) ויש נוהגים לברך על שני נרות מבלי להסמיכם או לברך אפי' על נר יחידי שעל השלחן (שו"ע סי' תקב ובמשנ"ב סקי"ט) וצריך לעמוד ליד הנרות שיהנה מהנרות.

עט) אין להדליק נר מיוחד קטן הנעשה משתי פתילות לצורך ברכת הנר (מאמר מרדכי סי' רחצ סוסק"ב, מו"ח הגרמש"ק שליט"א). ויש שהקלו בזה (הגרשו"א).

פ) טעה וחתם 'המבדיל בין קודש לחול' במקום 'בין קודש לקודש', לא יצא ידי חובתו כיון ששינה ממתבע שטבעו חכמים. ואם נזכר תוכ"ד ועדיין לא התחיל ברכת שהחיינו, יחזור ויאמר 'המבדיל בין קודש לקודש', ואם כבר התחיל ברכת שהחיינו צריך לחזור ולומר ברכת ההבדלה (שבט הלוי ח"ח סי' קיח). וי"א שכיון שהזכיר 'בין קדושת שבת לקדושת יום טוב הבדלת', יצא ידי חובתו ואינו צריך לחזור על ברכת ההבדלה (הגריש"א והגרשו"א).

פא) נשים הנוהגות בליל הסדר לומר ברכת הקידוש על הכוס, יכולות לקדש בעצמן אף בקידוש של יקנה"ז, ומברכות גם ברכת הנר וברכת הבדלה, אף שבכל ימות השנה נפסק שלכתחילה לא תבריל אשה במוצ"ש בעצמה רק תשמע מאחר.

פב) וכן שותות כוס זה של קידוש והבדלה, אף שבדרך כלל אין שותות מכוס הבדלה, כיון שהיא כוס ראשונה של ד' כוסות שהיא מחוייבת בה.

פג) אשה המברכת ברכת שהחיינו בשעת הדלקת הנרות, לא תברך שנית בשעת הקידוש. אמנם יכולה לענות אמן אחר ברכת שהחיינו של הבעל ולא הוי הפסק לדידהו, כיון שהברכה היא גם על שאר מצוות הלילה ולא רק על קדושת היום (שבט הלוי ח"ג סי' ס"ט).

פד) ועדיף שלא תברך שהחיינו בשעת הדלקת הנרות רק בשעת הקידוש (מו"ח הגרמש"ק שליט"א, דבאמת היה עליהן לברך שהחיינו בכל יום טוב על הכוס, רק כיון שאין מקדשין בעצמן, רק שומעות מאחרים, נהגו לברך שהחיינו על הדלקת הנרות, אבל בליל פסח שהנשים גם אומרות נוסח הקידוש על הכוס, עדיף שתברך שהחיינו על הכוס ולא בהדלקת הנרות. ובפרט כשמדליקות הנרות ממש לפני הקידוש).

סה) ואין לטלטל שום דבר בשבת לצורך יום טוב (אף במקום שיש עירוב), והמתארחים בליל הסדר אצל אחרים יזהרו שלא לטלטל כלום בשבת לצורך הלילה.

סו) אין לומר שרצונו לישון כדי שיוכל להיות ניעור בלילה, ויש ליזהר שלא לומר לילדים בשבת שילכו לישון כדי שיהיה להם כח להיות ערים בלילה (מג"א, משנ"ב סי' רצ סק"ד). אבל מותר להרהר בזה, וכן מותר לומר להם לישון מבלי לפרט את הסיבה, וכן מותר לומר להם לפני שבת שבשבת ילכו לישון כדי שיוכלו להיות ערים בליל הסדר.

סז) זמן צאת השבת לאופק בני ברק הוא בשעה 7:34. סח) עם צאת השבת, הנשים שאינן מתפללות ערבית אומרות: ברוך המבדיל בין קודש לקודש, ואח"כ מותר להעביר אש [מנר שהודלק בערב שבת] להדליק הגז וכדו' לחימום המאכלים לסעודת ליל הסדר, וכן שאר ההכנות הנצרכות לליל הסדר.

תפילת מנחה וערבית

סט) מתפללים תפילת מנחה של שבת עם קריאת התורה (פר' שמיני). אין אומרים 'הודו' לפני מנחה, אין אומרים 'צדקתך', ואין אומרים 'ברכי נפשי'.

ע) אחרי מנחה אומרים סדר הקרבת קרבן פסח. עא) מתפללים ערבית של יום טוב (בזמן מוצאי שבת), ואחרי 'אתה בחרתנו' אומרים 'ותודיענו', ואם שכח אינו חוזר מפני שמזכיר אח"כ הבדלה על הכוס של קידוש (סי' תצא ס"ב ובמשנ"ב סק"ד). ואף אם רק המשיך ואמר ותתן לנו ה' אלקינו וכו', אינו חוזר (מטה אפרים סי' תקצט ס"ז). שאם יחזור ויאמר 'ותודיענו' הוא מפסיד את אמירת השם שכבר אמר (שו"ת שבט הלוי ח"ט סי' כג אות ב).

הדלקת הנרות

עב) לצורך הדלקת הנרות אסור להדביק הנרות בפמוטות, וכן אין להכין פתילות לצורך הדלקה בשמן, ועל כן יש להכניס מערב שבת, כאמור לעיל.

עג) אלו המשתמשים בנרונים בתוך כוסיות, מותר להוציא הדיסקיות של הנרונים שכבר כבו כדי להציב בהם נרונים חדשים, ויוציאם ע"י סכין או דבר אחר ולא בידיו, וכן יוציאם הישר לאשפה שלא יצטרך לטלטלם.

עד) הדלקת הנרות תיעשה באמצעות העברה מאש דולקת.

שתיית מים לפני קידוש יקנה"ז

עה) אע"פ שבכל מוצאי שבת מותר לשתות מים לפני הבדלה (סי' רצט ס"א), במוצאי שבת שהוא ליל יום טוב, כיון שהוא קודם קידוש, אסור לשתות אפי' מים (סי' רעא ס"ד). ודין זה שייך בין לאנשים בין לנשים (משנ"ב סי' רפט סק"ו).

